

Bruselj, 12. julij 2022
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Svet
Zadeva:	Stanje na trgu, zlasti po invaziji na Ukrajino

Delegacijam pošiljamo priloženi povzetek stanja na glavnih kmetijskih trgih EU, zlasti po invaziji na Ukrajino, za razpravo ministrov in ministric na seji Sveta (kmetijstvo in ribištvo) 18. julija 2022.

Za pregled trenutnega stanja in oceno nadaljnjih korakov, predsedstvo predlaga, naj se izmenjava mnenj osredotoči na naslednji vprašanji:

1. Kako države članice vidijo obete za letošnjo letino glede na krizo v Ukrajini z vidika stabilizacije preskrbljenosti z žiti za zadovoljitev povpraševanja znotraj EU in v svetovnem merilu?
2. Kakšne izkušnje imajo države članice s pripravami na izvajanje izjemne izravnalne pomoči za proizvajalce v kmetijskih sektorjih ali na druge ukrepe, ki so bili ali bodo sprejeti? Katere druge ukrepe bi predlagale države članice?

Stanje na kmetijskih trgih

Uvod

1. Zaradi vojne v Ukrajini je gospodarsko stanje kmetijskega sektorja trenutno zelo težavno.
2. Aktualna ruska blokada črnomoških pristanišč ima za posledico nezadosten izvoz osnovnih žit iz Ukrajine. Na trgu so cene dosegle rekordno raven, čeprav je bilo v zadnjih tednih zaznati nekaj popuščanja. Proizvajalci krmnih mešanic in predelovalci niže vzdolž proizvodne verige povprašujejo po surovinah, ki so zaradi omejene ponudbe in visokih cen težko dosegljive. Agresija Rusije v Ukrajini znatno vpliva tudi na trg energije in trg kmetijskih vložkov. Rusija je ena glavnih izvoznic nafte in zemeljskega plina. Kmetijstvo in pripadajoče svetovne oskrbovalne verige so na splošno odvisni od fosilnih goriv (nafte in zemeljskega plina).
3. Visoke vhodne cene močno vplivajo na kmetijsko proizvodnjo in predelavo niže vzdolž verige. Tozadevno so najbolj prizadeti energetske intenzivni sektorji. Tudi drugi kmetijski proizvodni sektorji, zlasti tisti z višjo dodano vrednostjo, se soočajo z gospodarskimi težavami zaradi naraščajočih vhodnih cen. Izboljšanja tega stanja kratkoročno ni pričakovati. Z vidika prehranske varnosti bi to stanje lahko postalo problem, če bi se takšni trendi nadaljevali, vendar trenutno prehranska varnost in preskrba s hrano v EU nista ogroženi, in sicer zahvaljujoč odpornosti prehranskih verig v EU. Za pomoč pri izvozu blaga iz Ukrajine so bili vzpostavljeni solidarnostni koridorji in ustrezne stične platforme EU.

Stanje v glavnih sektorjih

4. Kar zadeva posamezne kmetijske trge EU, suho in vroče vreme znatno pritiskata na nekatere poljščine. Proizvodnja **žit** naj bi bila po zdajšnjih pričakovanjih za 2,5 % manjša kot leta 2021. Posebej dobri naj bi bili donosi sončnic, tako da bo letna proizvodnja večja za 6,9 % in bo z 11 milijoni ton dosegla novo rekordno raven. Proizvodnja sladkorja naj bi se medletno zmanjšala za 5 %, vendar ostala v mejah petletnega povprečja, raven zalog pa je zadovoljiva. Uporaba poljščin za biogoriva bo po pričakovanjih stabilna, saj so visoke cene zavrle okrevanje povpraševanja po gorivih po pandemiji.
5. Površine z **oljnicami** v EU za letino 2022/23 so se znatno povečale (medletno za 7,5 %) zaradi visokih cen in začasnega odstopanja, ki omogoča setev kmetijskih rastlin na zemljiščih v prahi. Konkretno se je najbolj razmahnilo sejanje sončnic, ker ne zahtevajo veliko vode in gnojenja. Proizvodnja oljnic v EU naj bi po napovedih znašala 32,1 milijona ton (7,8 % nad petletnim povprečjem), vključno z rekordno količino 11,1 milijona ton sončničnih semen, s čimer bo mogoče nadomestiti izgube pri preskrbi iz Ukrajine.
6. Tržna sezona **sladkorja** v EU 2022/23 naj bi se začela z začetnimi zalogami v višini 1,9 milijona ton (+ 58 % glede na sezono prej). Proizvodnja naj bi po napovedih znašala 15,8 milijona ton, kar je v mejah petletnega povprečja, medtem ko naj bi potrošnja ostala stabilna.
7. K 11-odstotnemu porastu proizvodnje **oljčnega olja** v EU v obdobju 2021/22 je pripomogla tudi višja vsebnost olja v oljkah. Nadpovprečne proizvodne cene oljčnega olja v EU se bodo verjetno obdržale zaradi vztrajno visokih vhodnih in transportnih stroškov ter visokih cen drugih olj in maščob. Izvoz iz EU naj bi se po napovedih zmanjšal v primerjavi z lansko rekordno ravno, medtem ko naj bi si potrošnja v EU nekoliko opomogla. Končne zaloge bi lahko bile nižje od pričakovanih in v sezoni 2022/23 ustrezale verjetno podpovprečni proizvodnji EU.

8. Kljub zmanjšanju pridelave in uvoza **vina** v EU v sezoni 2021/22 naj bi se poraba povečala za 5 % na 23 l na prebivalca zaradi manjšega izvoza in manjše uporabe vinificirane proizvodnje za „druge namene“ (destilacija, kis, žgane pijače). Pri nakupu so potrošniki vedno bolj pozorni na poreklo vina, temu pa sledita okus in blagovna znamka.
9. V letu 2022 naj bi se poraba **svežih breskev in nektarin** v EU na prebivalca kljub nižji kupni moči povečala na 6,1 kg (še vedno pod dolgoletnim povprečjem). To bi se dalo razložiti z večjo pridelavo, ugodnim vremenom in povratkom turizma.
10. Po zelo dobri sezoni v letu 2021 z veliko pridelavo, dobro porabo, visoko kakovostjo in majhnimi zalogami naj bi se proizvodnja **paradižnika** v EU v letu 2022 zmanjšala za 9 % na 16,5 milijona ton. Pridelava za predelavo naj bi se po napovedih zmanjšala za 14 %, pridelava za svežo porabo pa za 3 % medletno. Manjša pridelava je posledica suše, manjšega pričakovanega povpraševanja, prehoda na alternativne, donosnejše poljščine in manjšega obsega zasaditve v rastlinjakih zaradi zelo visokih stroškov energije.
11. Cene **mleka** v EU so na rekordni ravni. Medtem ko cene posnetega in polnega mleka v prahu v EU ostajajo razmeroma stabilne (vendar visoke) in cene sirotke nekoliko upadajo, druge še naprej rastejo. Ta gibanja prispevajo tudi k rekordnim cenam surovega mleka v EU. Kljub temu so marže kmetij zaradi visokih vhodnih stroškov še vedno majhne. Zaradi suhih in toplih vremenskih razmer spomladi, ki so vplivale na kakovost in razpoložljivost trave ter drugih sestavin krme, bi se donos mleka v EU lahko gibal nižje, kot je bilo pričakovano v začetku leta 2022 (0,4 %), k čemur prispeva tudi manjša uporaba krme zaradi visokih stroškov zanj. Skupaj z manjšim številom mlečnega goveda (−1 %) naj bi se zato oddaje mleka v EU v letu 2022 zmanjšale za 0,6 %. Nižja kakovost trave in manjša uporaba krme zaradi razpoložljivosti in stroškov bosta verjetno zmanjšali tudi vsebnost mlečne maščobe in beljakovin, s čimer se bo še dodatno zmanjšala razpoložljivost trdnih mlečnih snovi za predelavo. Proizvodnja sira in smetane v EU bi lahko še naprej rasla in zmanjševala razpoložljivost mlečne maščobe za proizvodnjo masla in posnetega mleka v prahu. Pričakuje se povečan izvoz sira, domača uporaba mlečnih izdelkov pa bi se lahko v letu 2022 nekoliko povečala (0,3 %), ob predpostavki, da prodaja na drobno ostane na isti ravni in gostinske storitve okrevajo, hkrati pa se visoke cene proizvajalcev vzdolž verige na potrošnike prenesejo le v omejenem obsegu.

12. Kar zadeva **meso**, naj bi se proizvodnja govejega mesa v EU v letu 2022 kljub visokim cenam zmanjšala za 0,5 %, predvsem zaradi strukturne prilagoditve v sektorju govejega mesa in mlečnih izdelkov. Izvoz EU naj bi se povečal predvsem na obstoječe trge z visoko dodano vrednostjo, vendar ga omejujejo rekordno visoke domače cene. Uvoz v EU se povečuje zaradi brazilske ponudbe. Vse večja skrb za okolje, manjši izvozni obeti, trajno visoki vhodni stroški in afriška prašičja kuga naj bi izničili visoko cenovno spodbudo za prašičje meso in privedli do zmanjšanja proizvodnje. EU je Kitajsko oskrbovala v dveh letih hude krize zaradi afriške prašičje kuge, zdaj pa je prvi izvozni cilj EU spet postalo Združeno kraljestvo. Proizvodnja perutnine v EU naj bi se v letu 2022 stabilizirala. Med drugimi dejavniki je cena brojlerjev v EU dovolj visoka, da izravna visoke vhodne stroške, visokopatogena aviarna influenza pa se še naprej širi. Trgovina z Združenim kraljestvom se vrača na ravni pred izstopom Združenega kraljestva iz EU, vendar EU na nekaterih izvoznih trgih izgublja delež. Po pričakovanjih se bo uvoz delno vrnil na ravni iz obdobja 2016–2019, čeprav trgovinski tokovi z Ukrajino povzročajo določeno negotovost navzgor. Kljub zgodovinsko majhni čredi ovc in koz v EU naj bi se njihovo število za zakol v letu 2022 stabiliziralo. Trgovina bi morala ponovno steči, vendar še vedno v razmeroma šibkem obsegu, kar pomeni trajno visoke domače cene.

Sklepna ugotovitev

13. Ruska invazija v Ukrajini je povzročila znatne motnje na svetovnih kmetijskih trgih in na kmetijskih trgih EU ter v obdobju okrevanja po pandemiji COVID-19 povzročila neustrezno prehransko varnost na svetovni ravni, ki so jo zaznamovali že inflacijski pritiski v zvezi z energijo, surovinami, gnojili in tovorom. Svetovne cene kmetijskih proizvodov so od začetka invazije narasle za 30 %, čeprav so se v zadnjih tednih nekoliko umirile. Vremenske razmere v EU, zlasti daljše suho obdobje, ki je prizadelo več regij, ustvarjajo dodatne izzive za novo letino, ki naj bi bila manjša od prvotno predvidene.

14. Čeprav je EU večinoma prehransko samozadostna in ima ogromen trgovinski presežek v agroživilskem sektorju ter je mogoče pričakovati, da bo enotni trg EU znova dokazal, da je sposoben ublažiti pretrese, pa se povečuje zaskrbljenost glede cenovne dostopnosti zaradi visokih cen in inflacijskih pritiskov. Poraba hrane se morda zdi nespremenjena po količini, vendar se pričakuje znižanje vrednosti porabe, saj utegnejo nekateri potrošniki in predelovalci živil preiti s proizvodov visoke vrednosti k cenejšim.
-